

Vesien- ja merenhoidon toimenpidekirjastosta vuosille 2028–2033

Vastaanottaja: Ympäristöministeriö / Suomen ympäristökeskus

Asia: Lausunto vesien- ja merenhoidon toimenpidekirjaston suunnitteluoppaasta

1. Johdanto

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry (SVKL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto vesien- ja merenhoidon toimenpidekirjaston suunnitteluoppaasta. Toimenpidekirjasto on keskeinen ohjausväline vesienhoidon tavoitteiden saavuttamisessa, ja sen avulla voidaan parantaa toimenpiteiden yhdenmukaisuutta, vaikuttavuutta ja kohdentumista valuma-alueiden tarpeisiin.

SVKL pitää tärkeänä, että toimenpidekirjasto perustuu tutkittuun tietoon, tukee kustannustehokkaita ratkaisuja ja vahvistaa vesienhoidon kokonaisvaltaista suunnittelua.

2. Toimenpiteiden vaikuttavuus ja priorisointi

SVKL korostaa, että toimenpidekirjaston tulee perustua selkeään ja läpinäkyvään vaikuttavuusarviointiin. Vaikuttavuuden arviointi on edellytys sille, että toimenpiteet voidaan kohdentaa alueille, joilla niillä on suurin ympäristöhöyöty.

SVKL pitää tärkeänä, että toimenpidekirjasto tukee:

- ekologisesti vaikuttavia ratkaisuja
- kustannustehokasta resurssien käyttöä
- valuma-aluekohtaista tarkastelua
- riskiperusteista priorisointia

Vaikuttavuuden arviointi tulee kytkeä vesienhoidon tilaluokituksen kehittämiseen, jotta toimenpiteet voidaan kohdistaa kuormituksen kannalta kriittisille alueille.

3. Maatalous: uudistava viljely toimenpiteiden perustaksi

SVKL katsoo, että maatalouden toimenpiteiden suunnittelussa tulee siirtyä kohti uudistavan viljelyn periaatteita. Tämä lähestymistapa tukee maaperän toimintakykyä, vähentää ravinnehuuhtoumia ja parantaa viljelyjärjestelmien kestävyttä.

Keskeisiä elementtejä ovat:

- maan kasvukunnon vahvistaminen
- monimuotoinen mikrobi- ja sieniverkosto
- kerääjäkasvien ja monivuotisten kasvien hyödyntäminen
- ravinteiden suljetut kierrot
- laidunnuksen rooli maaperän rakenteen ylläpidossa

SVKL korostaa, että maatalouden ravinnekuormitusta tulee seurata tilakohtaisesti ja tiedon tulee olla avointa. Läpinäkyvä tietopohja on edellytys vaikuttavien toimenpiteiden kohdentamiselle.

SVKL pitää perusteltuna, että merkkiaineisiin perustuvaan seurantatutkimukseen osallistumisesta maksetaan seurantatukea ja että tulokset avataan tutkimuslaitosten ja viranomaisten käyttöön.

4. Turkistuotannon ympäristövaikutusten hallinta

SVKL katsoo, että turkistuotannon ympäristövaikutuksia koskevat toimenpiteet ovat ohjelmassa riittämättömät. Turkistuotannossa syntyvät erittäin likaiset jätevedet tulee tunnistaa jätevesiksi, ei suotovesiksi, jotta niiden käsittelyyn voidaan soveltaa asianmukaisia vaatimuksia.

Pelkkä neuvonta ei ole riittävä ohjauskeino. Tarvitaan velvoittavia toimia ja tehokasta valvontaa. Ympäristöluvituksen tulee olla ajantasaista, ja puutteisiin on puututtava viivytyksettä. Mikäli tavoitteita ei saavuteta, toiminnan keskeyttäminen tulee olla mahdollinen seuraamus.

Vaikka turkistarhojen määrä on vähentynyt, niiden paikallinen kuormitus voi edelleen olla merkittävä erityisesti makeisiin vesiin ja rannikkovesiin.

5. Metsätalous, kunnostusojitus ja vesienhoito

SVKL korostaa, että metsätalouden toimenpiteiden vaikutukset vesistöihin ovat merkittäviä erityisesti alueilla, joilla ojitus on laajamittaista. Pohjanmaan tasaisilla alueilla kunnostusojitus lisää kiintoaine- ja ravinnekuormitusta ja heikentää luonnon monimuotoisuutta.

SVKL esittää, että:

- alaville merenrannoille tulee määrittää 500 metrin puskurivyöhyke, jossa ojitus on kielletty
- Pohjanmaalle ja tarvittaessa koko maahan tulee luoda soiden ja suometsien ennallistamistuki

On myönteistä, että kunnostusojituksen yhteydessä vaaditaan jatkossa vesiensuojelusuunnitelma. Tämä tulee kuitenkin nähdä vasta ensimmäisenä askeleena kohti kokonaisvaltaisempaa ohjausta.

6. Kaupunkivesien hallinta ja haitalliset aineet

SVKL korostaa, että kaupunkivesien hallintaa tulee vahvistaa. Kaupunkialueilla hulevesien määrä ja haitallisten aineiden kuormitus kasvavat, ja ilmastonmuutos lisää tulvariskejä.

Toimenpidekirjaston tulee ohjata:

- hulevesien hallinnan parantamiseen
- luonnonmukaisten ratkaisujen hyödyntämiseen
- haitallisten aineiden lähteiden tunnistamiseen ja torjuntaan
- ilmastonmuutokseen sopeutumiseen kaupunkiympäristöissä

SVKL pitää tärkeänä, että haitallisten aineiden hallinta sisällytetään lupaprosesseihin nykyistä systemaattisemmin.

7. Pohjavesien suojele

Pohjavesien suojele on keskeinen osa vesienhoitoa. Pohjavedet ovat monin paikoin tärkein talousveden lähde, ja niiden pilaantuminen on usein pysyvää.

SVKL korostaa:

- pohjavesialueiden riskienhallinnan vahvistamista
- ennaltaehkäisevien toimenpiteiden ensisijaisuutta
- lupaviranomaisten velvollisuutta arvioida pohjavesivaikutuksia johdonmukaisesti

Toimenpidekirjaston tulee tarjota selkeät ohjeet pohjavesiriskien tunnistamiseen ja hallintaan.

8. Lupaprosessien yhdenmukaistaminen

SVKL pitää erittäin tärkeänä, että toimenpidekirjasto tukee lupaprosessien valtakunnallista yhdenmukaistamista. Yhdenmukaiset käytännöt parantavat oikeusvarmuutta ja tehostavat viranomaistyötä.

Tämä edellyttää:

- selkeitä arviointikriteerejä
- yhtenäisiä menettelytapoja
- läpinäkyvää ja johdonmukaista päätöksentekoa
- selkeää, johdonmukaista ja ennakoitavaa sääntelyä (laki, asetukset, ohjeet)

9. Vesienhoidon ja merenhoidon yhteensovittaminen

SVKL korostaa, että vesienhoidon ja merenhoidon toimenpiteet tulee sovittaa yhteen. Valuma-alueilta tuleva kuormitus vaikuttaa suoraan rannikkovesiin ja Itämereen.

Toimenpidekirjaston tulee:

- tukea valuma-aluekohtaista tarkastelua
- huomioida rannikkovesien ja Itämeren erityistarpeet
- varmistaa, että toimenpiteet tukevat molempien direktiivien tavoitteita

10. Seuranta, tiedonhallinta ja digitalisaatio

SVKL pitää tärkeänä, että toimenpidekirjasto sisältää selkeät ohjeet toimenpiteiden seurannasta ja vaikutusten arvioinnista. Ilman laadukasta seurantaa ei voida arvioida toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Avoimen datan ja digitaalisten työkalujen hyödyntäminen parantaa tiedon saatavuutta ja tukee viranomaisten päätöksentekoa.

11. Yhteenveto

SVKL pitää toimenpidekirjastoa keskeisenä työkaluna vesien- ja merenhoidon tavoitteiden saavuttamisessa. Toimenpidekirjaston tulee olla:

- vaikuttava
- yhtenäinen
- ennakoiva
- kokonaisvaltainen
- tietoon perustuva

SVKL on valmis osallistumaan jatkovalmisteluun ja tarjoamaan asiantuntemustaan toimenpidekirjaston kehittämiseksi.

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry

Helsinki. 14.1.2026

Hannu Moilanen

Toiminnanjohtaja